

اخبار
فرهنگی

همزمان با هفتمین روز از دهه کرامت انجام شد:

تقدیر از ۸ بانوی فرهیخته و نیکوکار در چهارمین جایزه جهانی گوهر شاد

عکس از فارسی

همزمان با هفتمین روز از دهه کرامت، هشت بانوی فرهیخته و نیکوکار داخلی و خارجی، چهارمین جایزه جهانی را دریافت کردند. به گزارش آستان نبوز، در مراسم اختتامیه چهارمین دوره این رویداد فرهنگی که صبح دیروز در تالار قدس حرم مطهر رضوی برگزار شد، خانم‌ها با زبیدی مدیر جامعه الزهرا (س) لکنهو کشور هندوستان، باسمین حسنات بانوی مبارز و مقاوم از کشور افغانستان، زینب عیسی همسر و مادر شش شهید از نیجریه، هلا (ر خسار) کی تی بانوی تازه مسلمان و مترجم صحیفه سجادیه از میانمار به عنوان برگزیدگان خارجی و شهناز عبادانی واقف، مدیر عامل موسسه خیریه محدث، سیده اعظم حسینی نویسنده و پژوهشگر، بی بی فاطمه حقیر السادات تولیدکننده و محصول دانش بنیان و فعال در زمینه ناوود کتر نفیسه ثقفی متخصص زنان و زایمان و فعال در حوزه عمرانی و پزشکی به عنوان برگزیدگان داخلی این جایزه معرفی شدند.

فلسفه جایزه جهانی گوهر شاد شناساندن زن تحول آفرین و انقلابی است

اما نماینده ولی فقیه در استان خراسان رضوی، در این مراسم گفت: فلسفه جایزه جهانی گوهر شاد نشان دادن زن تحول آفرین و انقلابی در تابلوی زن مسلمان و نمایش عظمت اسلام برای احیای حقوق زنان در دنیاست. آیت... سید احمد علم الهدی بیان کرد: نام گوهر شاد به عنوان بانویی فرهیخته در طول اسلام به عنوان انسانی خیر و نیکوکار و در عین حال شخصیتی فرهیخته و فرهنگی شناخته می شود. وی افزود: این جایزه به شایستگی توانسته بتنبیین چهره‌های برجسته فرهنگی از میان خیل عظیم بانوان مومنه و خیر امروز برآید و زنانی را به جهان معرفی کند که همچون گوهر شاد خانم باعث افتخار اسلام مقدس با بیان این که آن چه امروز بزرگ‌ترین افتخار برای زن مسلمان در برابر دنیای غرب و دیگر مکاتب است بر خورداری از حقوق است، گفت: بانو گوهر شاد از تباری برآمده بود که در زمره نسلی سفاک و خونریز در کنار چنگیز خان مغول معرفی می شد و جنایات زیادی در سرزمین خراسان به راه انداختند و کشتارهای بی رحمانه‌ای نسبت به شیعیان انجام دادند. وی گفت: از دل همین قوم، گوهر شاد خانم برخواست که تنها یکی از خدماتش ساخت مسجد گوهر شاد است، و به غیر از این خدمت گران بهادر جریان فرهنگی انقلابی، تحول ساز و تحول آفرین نیز ایفای نقش کرد. آیت... علم الهدی با بیان این که آن چه امروز با نام بانو گوهر شاد تناسب دارد معرفی خواهرانی فرهیخته، با عظمت و نقش آفرین است، گفت: عظمتی مثال زدنی از شخصیت‌هایی همچون زینب کبری (س) در تاریخ به ثبت رسیده و کم نیست حرکت‌های انقلابی زنانی از این قبیل که در تاریخ شیعه ظاهر شدند و از این امتیاز بر خوردار بودند.

وی تحول آفرینی و تحول سازی را نقطه عطف جایزه جهانی گوهر شاد ذکر کرد و گفت: شخصیت‌های فرهیخته‌ای که برگزیده این جایزه شده‌اند افرادی هستند که صرف نظر از خدمات ارزشمندشان، شخصیت متحول سازی داشته‌اند. آیت... علم الهدی افزود: بانوان در عرصه مقاومت تابلویی بزرگ در برابر استکبار به نمایش گذاشتند و پرچم زن فرهیخته اسلامی را در برابر دشمنان بالا بردند و در عرصه‌های اجتماعی و سیاسی جریان ساز شدند. وی تأکید کرد: در دنیایی که زن را تابلویی برای عرضه امیال شهوانی مردان به جهان معرفی می کند و اهمیت حقوق زن را در قالبی مسوم به نسل جوان اراثمی دهد، معرفی

<div><div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div></div> <div> <div> <div> <div> <div><div><div><div><div></div><div><div>Nishapur</div></div></div></div><div>نیشابور</div>۲۱ ۲۷</div> </div> </div> </div></div></div>	<div><div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div></div> <div> <div> <div> <div><div><div><div><div></div><div><div>Quchan</div></div></div></div><div>قوچان</div>۲۰ ۲۴</div> </div> </div> </div></div>	<div><div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div></div> <div> <div> <div> <div><div><div><div><div></div><div><div>Sabzevar</div></div></div></div><div>سبزوار</div>۳۰ ۴۲</div> </div> </div> </div></div>	<div><div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div></div> <div> <div> <div> <div><div><div><div><div></div><div><div>Dargaz</div></div></div></div><div>درگز</div>۲۶ ۴۰</div> </div> </div> </div></div>	<div><div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div></div> <div> <div> <div> <div><div><div><div><div></div><div><div>TorbatHeydarieh</div></div></div></div><div>تربت حیدریه</div>۲۳ ۳۷</div> </div> </div> </div></div>	<div><div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div></div> <div> <div> <div> <div><div><div><div><div></div><div><div>TorbatJam</div></div></div></div><div>تربت جام</div>۲۴ ۳۹</div> </div> </div> </div></div>	<div><div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div></div> <div> <div> <div> <div><div><div><div><div></div><div><div>Taybad</div></div></div></div><div>تایباد</div>۲۷ ۴۰</div> </div> </div> </div></div>	<div><div><div><div><div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div></div> <div> <div> <div> <div><div><div><div><div></div><div><div>Mashhad</div></div></div></div><div>مشهد</div>۲۵ ۳۸</div> </div> </div> </div></div>
---	---	--	--	--	---	--	---

روزنامه خراسان رضوی:
رئبه یک نشریات استانی
سردبیر: سیدعلی علوی
مدیرمسئول: محمد سعید احدیان
صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری خراسان

دفتر مرکزی: مشهد، بلوار شهیدصادقی
صندوق پستی: ۹۱۷۳۵-۵۱۱
تلفن: ۰۵۱-۳۷۶۲۴۰۰

نمابر دبیر خانه: ۰۵۱۳۷۶۲۴۹۵
پدیرش آگهی و اشتراک: ۰۵۱۳۷۰۱۰
پيامک: ۲۰۰۰۹۹۹

چاپ‌مشهد: شهر جاب خراسان
روابط عمومی: ۰۵۱۳۷۰۰۹۱۱۱
نمابر تحریریه: ۰۵۱۳۷۶۲۶۵۰۱

به روایت تاریخ

غلامرضا آذری خاکستر

روایت‌هایی کوتاه از نقش آفرینی بانوان در یکی از مهم ترین وقایع تاریخی شهر مان

زنان و قیام مسجد گوهرشاد

ننان و سخت گیری محتکران می دانستند که مردم را به ستوه می آورد. در این بحبوحه زنان به خیابان ریختند و مردان نیز به تبعیت از آن‌ها دکان‌های محتکران را غارت کردند. با آن که زنان در تاریخ معاصر مشهد نقش قابل توجهی دارند ولی این موضوع در تاریخ نگاری ها لحاظ نشده و در واقع نادیده گرفته شدن حضور آن‌ها در مسائل سیاسی و فرهنگی موضوعی قابل تامل در تحولات این شهر محسوب می شود. در دوره پهلوی اول شاهد فعالیت‌های زنان در مسائل مختلف هستیم اما او این نقش آفرینی‌ها در ۱۹ تیر ۱۳۱۴ رخ داد. روزی که مردم در اعتراض به کلاه پهلوی با تحصن در مسجد گوهر شاد، قیامی را رقم زدند.

تا خود چه بود مر این نتیجه؟[۵] مرحوم «پهلول گنابادی» نیز در بخشی از خاطراتش ضمن اشاره به نقش زنان در قیام مسجد گوهر شاد نوشته است: «... پس از این که در یکی از اتاق‌های صحن حرم مرا بازداشت کردند یکی از زنان شهر گناباد مرا دید و برای رهایی‌ام داد و فریاد کرد و مردم را به کمک طلبید.[۶] پلیس اورادستگیر و از آن جاور کرد. بعد از آن چهار زن دیگر از اهالی شیراز به میدان آمده و مثل آن زن گنابادی به داد و فریاد و تحریک مردم برای آزادی‌ام پرداختند. پلیس این چهار زن را هم دستگیر کرد.» در جایی دیگر بعد از این که پهلول از صحن حرم خارج می شود وی از کمک زنی که به او پناه داده یاد می کند و این زن را طوعه دوم می داند.[۷]

شاهدان و ناظران این واقعه در خاطرات شان به طور گذرا به نقش زنان اشاره کرده‌اند. از جمله؛ حاج غلامعلی نخلعی که در آن ایام با کفشدار مسجد گوهر شاد بود در این زمینه گفته است: برای تمیز کردن مسجد ققیم، چادر زن‌ها، تکه پاره لباس‌ها و کفش و کلاه‌ها بود که در مسجد ریخته شده بود...[۸] محتوای اسناد باقی مانده از قیام مسجد گوهر شاد به تعداد زنانی که در این ایام در این ماجرا دخیل اند اشاره دارد. سند شماره پنج از مجموعه منتشر شده مرکز اسناد انقلاب اسلامی قریب به دویست نفر زن در حرم به تدریج مجتمع شده مشغول نوحه سرایی هستند.[۹] هنگامه غربیی برپا بود سپس به فاصله کمی همان عده قرآن به دست گرفته به قصد تلگر افخانه از دالان کتاب فروشی بیرون شدند.[۱۰]

در روز نخست وجود داشته حتی بنابر محتوای کتاب «قیام گوهر شاد»، در آن روز مرحوم احتشام رضوی برای زنان سخنرانی می کند.[۳] نواب احتشام رضوی در خاطراتش ضمن تأکید بر حضور زنان در قیام مسجد گوهر شاد نقش این گروه را چنین بیان کرده است: «... چندین هزار زن اجتماع در مسجد حضور یافتند. اجتماع آن‌ها با شیون و غوغا چندان تأثر و هیجان در طبقات ایجاد کرده بود که شورش و فتنه بزرگی در برداشت. مرا هم کشته می‌پندارند. بر حسب امر آقایان علما در مقابل آن‌ها حضور یافته، ایستادم که بداند زننده‌ام و آن‌ها را متقاعد کنم و به خانه‌هاشان عودت هم. قبل از این که وارد صحبت شوم برای ریز ریز کردن شال سبزی که عمامه‌ام بود و پاره کردن لباس‌هایم مرا احاطه کردند چیزی نمانده بود در زیر دست و پای آن‌ها جان بدهم. به زحمت زیاد مرده‌ام را از دست شان نجات دادم. بالاخره ایستاده و صحبت کردم و آن‌ها را کاملاً متقاعد کرده و اجتماعشان را مخالفت با دین خاطر نشان کرده به خانه‌هاشان عودت دادم و از فتنه بزرگی که پایانش معلوم نبود و ممکن بود سبب قتل هزاران نفر از همان بانوان بشود جلوگیری کردم.[۴]»

محمد حسن ادیب هروی نیز در اشعاری به توصیف حضور زنان در مسجد پرداخته و در این زمینه نوشته است:
یک عده زنان داغ‌دیده
پیراهن صبر ادریده
با مسجدیان شده هم آواز
پس گریه و ناله کرده‌آغاز
گردآمده مسجد منیجه

جریان این واقعه در خاطرات و اسناد مختلف انعکاس داشته است. در شب ۲۱ تیر ماه ۱۳۱۴ نیروهای نظامی با حمله به متحصنین در مسجد گوهر شاد تعدادی از آن‌ها را به خاک و خون کشیدند. مولف حدیقه الرضویه ضمن توصیف این واقعه تعداد کشته شدگان مشرف به خیابان تهران بوده برده‌اند به نقل آن‌ها یک کامیون مقتول و یک کامیون مجروح و چهار کامیون هم اسیرا بوده‌اند، اما افواها تا هزار نفر مقتول و مجروح می گفتند و شمار هزار نفر متواتر بود ولی آن چه نگارنده بعدها شنیدم از منبع موثق تحقیقا عده مقتولین و مجروحین بالغ بر ۸۵۰ تن بوده است.[۱] در جریان قیام مسجد گوهر شاد زنان خواستار شرکت در نهضت یعنی خواستار حضور در متن جریان می شوند. مسجد پیروزن که در وسط مسجد گوهر شاد واقع است با زدن چادری برای زنان شجاع و آزاده مسلمان آماده می گردد. در خاطرات «غلامحسین بقیعی» نشان‌هایی از مشارکت زنان در قیام آمده است:

«... در وسط مسجد گوهر شاد یک چهار گوشه بود که نیم متر از کف حرم، از کف صحن مسجد بالاتر بود اون وقت دور تادور این حجره های سنگی در ست کرده بودند خیلی قشنگ که این اسمش مسجد پیروزن بود. در جریان قیام زنان آن جا را چادر زده بودند، شلوغ بود و وسایلی که می آوردند برای پخت و پز، بر ای چایی و سماور های گنده گذاشته بودند و پذیرایی می کردند.[۲]»

پس حضور زنان به عنوان بخشی از معترضین

استبداد رضا خانی، سوژه طنز شاعران خراسانی

پنجمین محفل شعر طنز «نارنجک» با حضور جمعی از طنزسرایان قم و مشهد و با موضوع «استبداد دوران رضاخان» در موزه زنده صحن نو برگزار شد. به گزارش واحد خبر روابط عمومی حوزه هنری خراسان رضوی، عمده اشعار این شب شعر، با هادف بیان جنایات رضا شاه در قیام گوهر شاد و مقابله با تطهیر رژیم پهلوی به موضوعاتی نظیر کشف حجاب، تجددگرایی و غرب زدگی و شاعر گشی و قتل هنرمندانی همچون میرزاده عشقی در عصر رضاخان با بیانی طنز آمیز اتلخ و گزنده اختصاص داشت. مسئول دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی در این محفل با تأکید بر اهمیت پرداختن هنرمندان به ماجرای قیام گوهر شاد، گفت: در هر شهر

بزرگ دنیا اگر در یک شب صدها نفر را کشته بودند حتماً ۸۰ سال بعد از آن واقعه به اندازه یک موزه در باره آن اتفاق اثر هنری تولید شده بود اما تا چند سال پیش در تمام مشهد حتی یک کارت پستال از واقعه گوهر شاد نداشتیم. «وحید جلیلی» افزود: این اندازه سانسور، بایکوت و انکار شاه‌دان این جنایت در تمام این سال‌ها واقعا عجیب بود. مگر می‌شود انسان هنرمند باشد اما در برابر این جنایات عظیم ۸۰ سال سکوت کند؟ دوستان

مأحدود ۱۰۰۰ مصاحبه در این باره تهیه کردند و خوشبختانه در سال‌های اخیر اتفاقی خوبی افتاده است و هنرمندان نیز و اراد این عرصه شدند که امیدوارم پرده‌برداری از این جنایت با سرعت بیشتری انجام شود.

در گرامی داشت سالگرد قیام تاریخی مسجد گوهر شاد

اجتماع عظیم مردمی «حافظان حریم خانواده» در مشهد برگزار می شود

اجتماع عظیم مردم مشهد با عنوان «حافظان حریم خانواده»، روز جمعه در میدان شهدای مشهد برگزار خواهد شد. به گزارش خراسان رضوی و بنا بر اعلام «ستاد امر به معروف و نهی از منکر خراسان رضوی»؛ همزمان با سالگرد قیام تاریخی مسجد گوهر شاد، مردم مشهد صبح جمعه ۲۱ تیرماه در میدان شهدای مشهد گرد هم خواهند آمد و در اجتماع عظیم «حافظان حریم خانواده»، یاد شهدای این قیام خونین را گرامی خواهند داشت. این گزارش حاکیست؛ آغاز این مراسم ۹:۳۰ صبح خواهد بود.

